

Do

Pani Ursula von der Leyen

Przewodnicząca Komisji Europejskiej

Do wiadomości (DW):

Przewodniczący Rady Europejskiej António Costa

Komisarz ds. handlu Maroš Šefčovič

Komisarz do spraw rolnictwa Christophe Hansen

Sprawozdawca PE (INTA) Gabriel Mato

Stały Przedstawiciel Cypru przy Unii Europejskiej Christina Rafti

Dotyczy: apel o przywrócenie stanowiska Parlamentu Europejskiego w rozporządzeniu wdrażającym dwustronną klauzulę ochronną UE–Mercosur dla produktów rolnych (2025/0322(COD))

Szanowna Pani Przewodnicząca,

w imieniu obywateli zainteresowanych realną ochroną europejskiego rolnictwa i uczciwej konkurencji w handlu międzynarodowym zwracam się z pilnym, stanowczym apelem o doprowadzenie do tego, aby finalne brzmienie rozporządzenia wdrażającego dwustronną klauzulę ochronną UE–Mercosur dla produktów rolnych odpowiadało stanowisku Parlamentu Europejskiego przyjętemu na posiedzeniu plenarnym 16 grudnia 2025 r. w procedurze 2025/0322(COD) – w szczególności uwzględniając kluczową poprawkę ustanawiającą mechanizm wzajemności złożoną przez m.in. Posła do Parlamentu Europejskiego Krzysztofa Hetmana (EPP).

Mechanizm wzajemności jest fundamentem uczciwej konkurencji. Skoro rolnicy i przedsiębiorcy w UE ponoszą koszty spełniania wysokich standardów (środowiskowych, dobrostanu zwierząt, zdrowotnych, bezpieczeństwa żywności oraz ochrony pracy), to towary korzystające z preferencji taryfowych muszą podlegać równoważnym wymaganiom – a gdy istnieją wiarygodne dowody, że tak nie jest, Komisja powinna mieć obowiązek wszcząć postępowanie i zastosować środki ochronne. Deklaracje polityczne i ogólne zapowiedzi działań kontrolnych są cenne, ale nie mogą zastępować wiążących przepisów w tekście rozporządzenia.

Parlament Europejski wyraźnie opowiedział się za tym, aby mechanizm ochronny był szybki, przewidywalny i skuteczny – tak, aby w razie nagłego wzrostu importu lub spadku cen możliwa była realna reakcja, zanim szkody staną się nieodwracalne.

Tymczasem uzgodnienia z trilogu z 17 grudnia 2025 r. – według publicznie podanych informacji – osłabiają część rozwiązań przyjętych przez PE, m.in. przez podniesienie progów uruchomienia działań do 8%, wydłużenie terminów (np. 21 dni dla środków tymczasowych) oraz zastępowanie twardych przepisów rozwiązaniami miękkimi (np. deklaracjami).

W związku z powyższym wnoszę o jednoznaczne przywrócenie w rozporządzeniu rozwiązań przyjętych przez Parlament Europejski – w brzmieniu przyjętym przez PE – w szczególności w następujących obszarach:

1. Zasada wzajemności jako przepis wiążący, a nie deklaracja

- przywrócenie do rozporządzenia mechanizmu wzajemności (tzw. mirror/reciprocity), w którym Komisja jest zobowiązana do wszczęcia postępowania i zastosowania środków ochronnych, gdy istnieją wiarygodne dowody, że import korzystający z preferencji taryfowych nie spełnia równoważnych wymogów obowiązujących producentów w UE (m.in. w obszarze środowiska, dobrostanu zwierząt, zdrowia, bezpieczeństwa żywności, norm sanitarnych i fitosanitarnych oraz ochrony pracy).

2. Progi uruchomienia mechanizmu ochronnego: 5%, nie 8%

- powrót do progów wskazanych przez Parlament Europejski – 5% (w odniesieniu do średniej z trzech lat) jako jasnego sygnału do szybkiego uruchomienia procedury ochronnej. Podniesienie progów do 8% istotnie opóźnia reakcję i podnosi koszt społeczno-gospodarczy kryzysu rynkowego, zanim mechanizm zacznie działać.

3. Szybkość reakcji w sprawach pilnych: 14 dni, nie 21 dni

- przywrócenie krótszego terminu przyjmowania środków tymczasowych dla produktów wrażliwych – maksymalnie 14 dni od wszczęcia postępowania. W praktyce rynkowej tydzień różnicy może decydować o trwałych stratach, których nie da się już odwrócić.

4. Krótsze, realnie ochronne terminy postępowania: 3 miesiące oraz 2 miesiące dla produktów wrażliwych

- powrót do podejścia Parlamentu Europejskiego, które skraca postępowania: co do zasady do 3 miesięcy, a w przypadku produktów wrażliwych – do celu 2 miesięcy na rozstrzygnięcie. Wydłużanie terminów osłabia odstraszający charakter instrumentu i zmniejsza jego skuteczność.

5. Monitoring i raportowanie: obowiązkowo co 3 miesiące, nie „co najmniej co 6 miesięcy”

- przywrócenie obowiązku kwartalnego monitoringu i raportowania do Parlamentu Europejskiego i Rady, z analizą ryzyk także na poziomie państw członkowskich. Półroczny rytm raportowania jest zbyt rzadki, by pełnić funkcję wczesnego ostrzegania na rynkach rolnych.

6. Obowiązek działania Komisji: „shall”, nie „may”

- utrzymanie zasady, że jeśli przesłanki uruchomienia ochrony są spełnione, Komisja ma obowiązek wprowadzić środki definitywne – bo inaczej mechanizm ochronny staje się instrumentem uznaniowym, a nie gwarancją bezpieczeństwa rynku. Zmiana „may” na „shall” w art. 11 ust. 1.

7. Zakres produktów wrażliwych

- utrzymanie zakresu ochrony zgodnie ze stanowiskiem PE, w tym zmian w wykazie produktów wrażliwych w załączniku (m.in. doprecyzowanie pozycji dotyczących jaj oraz produktów jajecznych – poprawki nr 15 i 16 PE – oraz dodanie cytrusów: pomarańcze, cytryny i mandarynki).

Pani Przewodnicząca, wiarygodność europejskiej polityki handlowej – i społeczna akceptacja dla jakichkolwiek dalszych kroków w sprawie UE–Mercosur – zależy od tego, czy instrumenty ochronne będą realne, a nie jedynie „na papierze”. Proszę o wykorzystanie autorytetu i kompetencji Komisji Europejskiej do przywrócenia do rozporządzenia rozwiązań przyjętych przez Parlament Europejski 16 grudnia 2025 r., w tym przede wszystkim zasady wzajemności w formie przepisu wiążącego.

Oczekuję jasnego sygnału, że Komisja stoi po stronie uczciwej konkurencji, bezpieczeństwa żywności i równego traktowania europejskich rolników oraz przedsiębiorców.

Z poważaniem